

Тетяна Плетньова

аспірант Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

КОМІСІЯ З ПИТАНЬ ВИЩОГО КОРПУСУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Реформи державного управління, що відбувалися у іноземних державах останніми десятиліттями, зумовили переосмислення призначення вищого корпусу державної служби, що сприяло розвитку нових підходів до управління персоналом вищої державної служби, котре, як встановлено, вирізняється специфічними особливостями та не може здійснюватися на ідентичних засадах, що діють відносно інших державних службовців. Вищий корпус державної служби є її керівною ланкою, від професіоналізму та ефективності якого, у тому числі, залежить подальший розвиток управління персоналом державної служби, а також якість та результативність державно-управлінської діяльності загалом.

Досвід нормативного регулювання вищого корпусу державної служби у зарубіжних країнах вказує на наявність двох основних підходів: 1) повна формалізація та офіційне визнання вищої державної служби у законодавстві (США, Австралія, Велика Британія, Канада, Нідерланди); 2) наявність у законодавстві окремих норм, що вказують на існування окремої групи державних службовців, до якої застосовуються особливі положення набору, управління, винагороди та підзвітності, без визнання будь-якого офіційного статусу за цією групою (Франція, Іспанія або Швеція) [1, с. 50]. Інша відмінність стосується особливостей управління персоналом вищого державного корпусу: 1) у деяких зарубіжних країнах відсутній спеціалізований орган управління вищим корпусом державної служби (Бельгія, Італія, Польща, Португалія та Румунія) [1, с. 50]; 2) в інших – такий орган наявний, хоча із певними відмінностями його статусу (Консультативний комітет з питань призначень на вищі посади Республіки Мальти, Комітет державної служби з відбору вищих керівників Естонської Республіки, Комісія з питань вищого корпусу державної служби Республіки Хорватії тощо).

Нормативне оформлення вищого корпусу державної служби в Україні відбулося з прийняттям Закону України «Про державну службу» від 10.12.2015 (далі – Закон України). Відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 6 цього Закону України вищий корпус державної служби складають посади державних службовців категорії «А» [2], якими є керівники державної служби в державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України. Вказані посади характеризується, насамперед, керівними функціями та повноваженнями щодо управління державною службою, а тому передбачають і вищий рівень відповідальності

посадових осіб, що їх обіймають. Такий підхід узгоджується з положеннями п. 3 Додатку Рекомендації № R(2000)6 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Ради Європи «Про статус публічних службовців у Європі» від 24.02.2000: «коли це доцільно, категорії та рівні публічних службовців мають визначатися на основі їх функціональних обов'язків, що несуть із собою певний рівень відповідальності» [3, с. 699]. Реалізація управлінських функцій відносно персоналу вищого корпусу державної служби в Україні включає поряд з іншим встановлення спеціальних вимог до претендентів на зайняття посад цієї категорії, здійснення відбору відповідних претендентів та дисциплінарне провадження. Для реалізації цих напрямків діяльності був створений та функціонує спеціально уповноважений суб'єкт управління державною службою – Комісія з питань вищого корпусу державної служби (далі – Комісія), на особливостях організації та правового забезпечення якого зупинимось детальніше.

Відповідно до п. 2 та п. 5 Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби від 25.03.2016 Комісія є постійно діючим колегіальним органом, рішення про утворення якої та затвердження її персонального складу приймається Кабінетом Міністрів України за пропозицією Національного агентства з питань державної служби (надалі – НАДС) [4]. Діюча Комісія була утворена відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про утворення Комісії з питань вищого корпусу державної служби та затвердження її персонального складу» від 28.10.2019 [5]. Окрім зазначених нормативних актів правову основу діяльності Комісії складають також Конституція України, закони України («Про державну службу», «Про запобігання корупції» та ін.), підзаконні акти (постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Умов оплати праці членів Комісії з питань вищого корпусу державної служби» від 24.12.2019, «Про затвердження Порядку відбору представників громадських об'єднань та закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку у сфері публічного управління та адміністрування, до складу Комісії з питань вищого корпусу державної служби» від 03.11.2019, «Про затвердження Типових вимог до осіб, які претендують на зайняття посад державної служби категорії «А» від 22.07.2016, Регламент роботи Комісії, що схвалений на засіданні Комісії 28.07.2016, та ін.).

Основною метою діяльності Комісії є виключення корупційних ризиків, політичного впливу і суб'єктивізму при прийнятті рішення суб'єктом призначення, сприяння формуванню професійного і кваліфікованого вищого корпусу державної служби, а також гарантування реалізації громадянами України права рівного доступу до державної служби, захисту їх законних прав у сфері державної служби [4].

Відповідно до ст. 15 Закону України відносно державних службовців категорії «А» Комісія погоджує типові вимоги до їх професійної компетентності, проводить конкурсний відбір на заміщення вакантних посад (з подальшим внесенням суб'єкту призначення пропозиції щодо кандидатур на такі посади загальною кількістю не більше трьох осіб) та здійснює

дисциплінарні провадження (з подальшим винесенням суб'єкту призначення пропозиції за наслідками дисциплінарного провадження) [2]. Однак, слід звернути увагу, що первинна редакція ст. 15 Закону України, яка діяла до прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади» від 19.09.2019, передбачала ширший перелік повноважень Комісії, до яких також відносилось: розгляд пропозицій та надання згоди на дострокове звільнення з посади за ініціативою суб'єкта призначення державних службовців категорії «А»; винесення пропозицій суб'єкту призначення щодо переведення державних службовців категорії «А»; затвердження переліку посад державної служби, патронатної служби та посад працівників, які виконують функції з обслуговування, встановлення категорій посад державної служби за поданням керівника державної служби в апаратах допоміжних органів, утворених Президентом України.

Законодавством передбачена особлива процедура формування складу Комісії, яка гарантує її політичну неупередженість та об'єктивність під час прийняття рішень на користь та в інтересах громадянського суспільства, державних службовців та державної служби загалом. Так, до складу Комісії входять по одному представнику, визначеному Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, по одному представнику від закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку у сфері публічного управління та адміністрування, та від громадських об'єднань, а також фахівець з питань управління персоналом, визначений Кабінетом Міністрів України. За посадою членом Комісії є Голова НАДС, або за рішенням останнього – заступник Голови НАДС.

У складі Комісії утворюються два комітети: 1) з відбору кандидатів на посаду; 2) з дисциплінарних проваджень. Перший здійснює підготовку пропозицій щодо претендентів на зайняття посад, інформаційно-довідкових, аналітичних та інших матеріалів, проектів рішень і подає їх на розгляд Комісії. Другий формує дисциплінарну справу та здійснює підготовку пропозицій про наявність чи відсутність підстав для притягнення до відповідальності, ступеня вини, характеру і тяжкості дисциплінарного проступку, вчиненого державними службовцями категорії «А», і подає їх на розгляд Комісії. Тобто, комітети Комісії самостійно не приймають рішень щодо кандидатів чи державних службовців, а лише здійснюють підготовку необхідних для прийняття таких рішень матеріалів. За наявними матеріалами рішення за результатами конкурсного відбору чи дисциплінарного провадження приймається відкритим голосуванням більшістю голосів присутніх на засіданні членів Комісії. Засідання Комісії є правоможним, якщо в ньому бере участь не менше половини від загального складу Комісії.

Організаційною формою діяльності Комісії є засідання, які мають відбуватися відкрито, зокрема, з можливістю бути присутніми громадськості та представникам засобів масової інформації. Оголошення про проведення засідань, порядок денний, протоколи таких засідань і висновки Комісії

оприлюднюються на офіційному веб-сайті Кабінету Міністрів України та НАДС. Законодавство також передбачає можливість дистанційного проведення засідань Комісії у режимі відеоконференції [2], що в умовах сьогоденних реалій воєнного стану може забезпечити системний характер діяльності Комісії та безпеку її членів.

Підсумовуючи слід зазначити, що керівною ланкою державної служби в Україні є вищий корпус державної служби, правовий статус та особливості управління персоналом якого мають низку специфічних особливостей. Однією із таких особливостей є утворення та функціонування Комісії з питань вищого корпусу державної служби, котра реалізує окремі важливі завдання відносно претендентів на зайняття посад державної служби категорії «А», а також діючих державних службовців цієї категорії. Особливості правового статусу Комісії з питань вищого корпусу державної служби вказують на особливе місце і значення цього органу у системі суб'єктів управління персоналом державної служби в Україні.

1. Панова Н. С. Правовий статус Комісії з питань вищого корпусу державної служби. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 4. С. 50-54.

2. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/889-19> (дата звернення: 25.01.2023)

3. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України: монографія / за заг. ред. В. П. Тимошука, А.М. Школика Київ: Конус-Ю. 2007. 735 с.

4. Положення про Комісію з питань вищого корпусу державної служби: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2016, № 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.01.2023).

5. Про утворення Комісії з питань вищого корпусу державної служби та затвердження її персонального складу: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2019, № 1006-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1006-2019-%D1%80#Text>. (дата звернення: 25.01.2023).

Даріна Рудь

аспірант Класичного приватного
університету, м. Запоріжжя

СУЧАСНА ОПТИМІЗАЦІЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У зв'язку з російською збройною агресією та введенням у зв'язку з цим Указом Президента від 24 лютого 2022 року [1] воєнного стану особливого значення набуває питання забезпечення публічної безпеки та порядку органами національної поліції України.

Національна поліція забезпечує безпеку відповідно до Закону України «Про затвердження Положення про Національну поліцію» [2], відповідно до